

Yttrande

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna

2023-12-08

Ärende 22

Yttrande angående Havs- och vattenmyndigheten – Inbjudan till samråd om förslag till ändrade havsplaner

Yttrandet

I omställningen till ett elektrifierat Sverige så behöver vi tillskott av fossilfri energiproduktion. Utbyggnad av ny fossilfri energi- och eltillförsel kommer vara av yttersta vikt kommande årtiondena – framför allt här i Göteborg där vi ligger i framkant när det gäller teknikutveckling. Göteborg har gått från en varvsstad till en stad med kunskapsintensiva företag och framgångsrika innovationskluster som driver omställningen till lägre utsläpp av växthusgaser.

Vi instämmer i stadsledningskontorets bedömning att planen bör justeras i havsplanområde V319 (Sjöövningsområde Käsö, Vinga Väster) så att detta område omfattas av särskild hänsyn till höga naturvärden. Det är bra att yttrandet lyfter riskerna för spridning av mikroplaster från vindkraftsparker. En kartläggning och avsättande av områden med djuphålor för muddermassor är en nödvändighet för Göteborgs hamn och frågan bör beaktas i havsplanen.

I tillägg behövs det även beskrivning av miljökonsekvenserna relaterade till den ökade produktion av baskraft och lagring som behövs för att balansera de vindkraftparker som havsplanen möjliggör. Den intermittenta kraftproduktionen påverkar såväl svängmassa som motkraften i systemen. Som exempel har Rya Kraftvärmeverk i Göteborg under det senaste året behövt börja användas för att stabilisera elnätet genom mer elproduktion på anrop från Svenska kraftnät. Kraftvärmeverket drivs med naturgas och med olja som reservbränsle. Det ökade behovet av balanserande åtgärder för att säkerställa elproduktion, stabilisera elnätet och möjliggöra elöverföring till följd av utbyggd vindkraft kan leda till ökade utsläpp och ytterligare miljökonsekvenser, vilket bör belysas i konsekvensbeskrivningen.

Givet att flera vindkraftsparker har fått lönsamhetsvårigheter är det även viktigt att utredningen beaktar vilka ökade miljörisiker som kan uppstå till följd av att vindkraftsbolag går i konkurs. När så sker kan det uppstå otydligheter i ansvarsförhållanden och rådgivet över parkerna vilket skulle kunna öka risken för negativ miljöpåverkan.

Behovet av förnyelsebar energiproduktion kommer även behöva vägas mot påverkan på bland annat landskapsbilden, naturliv inkl. den marina miljön och fiskerieringen. Det är viktigt att möjliggörandet av elproduktion från havsbaserad vindkraft i Västerhavet blir bedömt i ett brett sammanhang.

Yttrande
2023-12-08

Ärendenummer: SLK-2023-00791

Yttrande angående – Remiss från Havs- och vattenmyndigheten –Inbjudan till samråd om förslag till ändrade havsplaner

Yttrandet:

Stadsledningskontoret framhäver många fördelar med vindkraft, särskilt i ljuset av att uppnå klimatmål, men det finns flera betydande oroande aspekter.

Vindkraftverkens potentiella negativa påverkan på marina ekosystem kan inte ignoreras. Oro uttrycks över de risker som vindkraftverken utgör för fågelliv och andra vilda djur. Denna oro är särskilt relevant för Göteborg med dess rika kust- och havsmiljö, där marina arter spelar en central roll.

Det finns även allvarliga frågor kring kostnadseffektiviteten och tekniska utmaningar. Det är oklart om den avsevärda ekonomiska investeringen i havsbaserad vindkraft verkligen är den mest kostnadseffektiva lösningen för Göteborgs energibehov. Det lyfts även huruvida vindkraftverken kan leverera en pålitlig och stabil energiförsörjning under svåra väderförhållanden som kan förekomma längs Göteborgs kust.

En annan viktig aspekt är de potentiella negativa effekterna på sjöfart och yrkesfiske. Dessa industrier är avgörande för Göteborgs ekonomi och samhällsliv. Det finns en risk att vindkraftverken kan störa dessa verksamheter, vilket skulle kunna ha omfattande socioekonomiska konsekvenser för staden.

De bakomliggande politiska och ekonomiska motiven för dessa miljöprojekt bör granskas noggrant. Det är avgörande att säkerställa att dessa projekt verkligen tjänar stadens och dess invånares bästa intressen, och inte bara är ett resultat av politiska agendor eller kommersiella intressen.

Det är viktigt för Göteborgs stad att överväga dessa kritiska aspekter i detalj. Att säkerställa att de potentiella riskerna och nackdelarna med havsbaserad vindkraft vägs noggrant mot de tänkta fördelarna är centralt i beslutsprocessen. Denna noggranna granskning och balansering av olika intressen är nödvändig för att säkerställa ett hållbart och ansvarsfullt tillvägagångssätt för stadens energiframtid.

Yrkande
2023-12-07

(Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet)

Tilläggsyrkande angående havs- och vattenmyndigheten – Inbjudan till samråd om förslag till ändrade havsplaner.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Att lägga till följande stycke under punkten övrigt i förvaltningens yttrande
”Havsbaserad vindkraft kan, under rätt omständigheter, skapa positiva effekter för fisk och bottenfauna. Potentialen för den havsbaserade vindkraften att skapa såväl artificiella rev som bottentrålningsfria zoner, där fiskpopulationen kan återhämta sig, är en viktig aspekt att ha i åtanke vid ändringen av havsplanen”.
2. I övriga bifalla tjänsteutlåtandet

Yrkandet

Vi anser att det är viktigt att även belysa den potentiellt positiva påverkan som havsbaserad vindkraft kan ha på fisk och bottenfauna, med hänvisning till tidigare yttrande från Miljö- och Klimatnämnden i ärendet.

Det är väl dokumenterat, exempelvis i nedanstående rapport från Naturvårdsverket ”Möjligheter till Vindkraftsetablering i Natura 2000-områden (2011)”, att det finns positiva effekter av havsbaserad vindkraft för fisk och bottenfauna:

”Etablering av vindkraft kan påverka naturvärden i ett Natura 2000-område på flera olika sätt. I marin miljö utgör vindkraftverkens fundament artificiella rev som under vissa förutsättningar kan ge positiva synergieffekter genom att nya ytor blir habitat för växter och djur.”

”Effekten uppstår genom att vindkraftsfundamenten ger möjlighet till påväxt av till exempel alger och musslor. Det gynnar i sin tur förekomsten av rörliga djur såsom fisk och kräftdjur.”

Andra potentiella negativa effekter av havsbaserad vindkraft behöver också på ett tydligare sätt ställas mot behovet och potentialen för förnybar el genererad från havsbaserad vindkraft.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-11-27

Ärendenummer SLK-2023-00791

Handläggare

Christina Gustafsson

Telefon: 031-368 03 08

E-post: christina.gustafsson@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Havs- och vattenmyndigheten – Inbjudan till samråd om förslag till ändrade havsplaner

Förslag till beslut

Yttrande över remiss av samråd om förslag till ändrade havsplaner, i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Havs- och vattenmyndigheten.

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har den 14 september 2023 översänt remiss av samråd om förslag till ändrade havsplaner för yttrande till Göteborgs Stad. Havs- och vattenmyndigheten önskar svar senast den 15 december.

Regeringen beslutade 2022 om de första svenska havsplanerna för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. I samband med beslutet fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till ändrade havsplaner med syftet att skapa förutsättningar för ökad energiutvinning i havet, i form av havsbaserad vindkraft. Havs- och vattenmyndigheten har nu tagit fram samrådsunderlag för ökad energiutvinning i havsplanerna. Målsättningen är att möjliggöra för ytterligare 90 terawattimmar elproduktion till havs utöver den planering som finns i de nuvarande havsplanerna. Den samlade målbilden uppgår då till 120 terawattimmar.

Samrådsförslaget innebär för Västerhavets del sju förslag till energiområden och fyra alternativ som kan ersätta eller komplettera förslagen till energiområden.

Stadsledningskontoret bedömer att en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften och elnäten är avgörande för att möjliggöra övergången till förnybar energi och för att uppfylla Göteborgs Stads miljö- och klimatmål.

Stadsledningskontoret framför synpunkter avseende vikten av en samlad bedömning för havsbaserad vindkraft, klimat och energi, fågellivet, påverkan från buller, landskapsbild, kulturmiljö och friluftsliv, måluppfyllelse havsmiljödirektivet, övervakningsprogram, särskild hänsyn till höga naturvärden, giftfri miljö, sjöfart med mera.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Vindkraften skapar tillväxt och klimatnytta. Vindkraften gör klimatomställningen och stärkt konkurrenskraft möjlig när svensk industri elektrifieras.

Avsättning samt sjöväga transport av framtida eventuella power-to-X bränslen (benämningen på metoder för att omvandla elkraft från förnybara energikällor till andra

former av energi) kan anses som goda i Göteborgs Hamn och om elenergi från havsbaserade vindkraftsparker kan ledas in i hamnens närhet kan det ge upphov till nya industrietableringar och en storskalig transformation av transportbranschens bränslen.

Om vindkraftsparker byggs med otillräckliga säkerhetsavstånd till fartygsstråk och farleder kan det påverka sjöfartens möjlighet att navigera i dessa. Det kan innebära förändrade och längre körsträckor för fartyg.

Bedömning ur ekologisk dimension

Ökad produktion av förnybar energi kan i förlängningen bidra till att begränsa klimatpåverkande utsläpp, vilket är nödvändigt för en långsiktigt ekologiskt hållbar utveckling.

Vindkraftverk kan utgöra en fara för fåglar. Den negativa påverkan består dels av dödliga olyckor, dels av försämrad eller förstörd livsmiljö. Det finns risk för negativa effekter på flyttfågel samt häckande, rastande och övervintrande fågel. Risk för betydande negativa effekter är störst där energiområden står mitt i smala passager över hav, så kallade flaskhalsar, som finns i alla tre havsplaneområden.

Det finns också positiva exempel där den biologiska mångfalden i vissa fall kan gynnas av vindkraftverk. Exempelvis kan fundamenten till havsbaserade vindkraftverk utgöra en god livsmiljö för flera maritima arter.

Fisk, bottenmiljöer och marina däggdjur kan gynnas om fisket begränsas inom vindkraftsparker.

Förändrade och längre körsträckor för fartyg medför att påverkan på miljön ökar.

Bedömning ur social dimension

Ökad produktion av förnybar energi kan bidra till att begränsa klimatpåverkande utsläpp, vilket i förlängningen kan innebära mer jämlika livsvillkor och ett tryggare samhälle för framtida generationer.

Vindkraftsanläggningar kommer att påverka landskapsbild, kulturmiljö och friluftsliv.

Havsbaserad vindkraft kan medföra konsekvenser för det kustnära fisket som är ett kulturarv och utgör en kunskapsöverföring mellan generationer sedan lång tid tillbaka.

Konsekvenserna av utbyggnad av havsbaserad vindkraft för den lokala livsmedelsförsörjningen från havet, fiskhamnar och kustsamhällen kan vara betydande.

Bilagor

1. Sammanfattning av förslag till ändrade havsplaner
2. Stadsbyggnadsnämndens protokollsutdrag
3. Miljö- och klimatnämndens protokollsutdrag
4. Förslag till yttrande till Havs- och vattenmyndigheten

Ärendet

Havs- och vattenmyndigheten har den 14 september 2023 översänt remiss av samråd om förslag till ändrade havsplaner för yttrande till Göteborgs Stad. Havs- och vattenmyndigheten önskar svar senast den 15 december.

Beskrivning av ärendet

Regeringen beslutade 2022 om de första svenska havsplanerna. I samband med beslutet fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram förslag till ändrade havsplaner med syftet att skapa förutsättningar för ökad energiutvinning i havet, i form av havsbaserad vindkraft.

Havsplaneringsprocessen innefattar två formella dialogskeden, samråd (hösten 2023) och granskning, (vår-sommar 2024). Havs- och vattenmyndigheten önskar svar på följande:

- Hur ser ni på förslagen till energiområden samt alternativa energiområden?
- Finns det ytterligare konsekvenser som behöver uppmärksammas, utöver de som tas upp i konsekvensbeskrivningarna? I så fall vilka?
- Hur kan vi förbättra förslagen i övrigt?

Energimyndigheten visar på en ökning av det totala elbehovet motsvarande ca 200 TWh elproduktion fram till 2050¹, att jämföra med dagens elanvändning i Sverige på 140 TWh. I de befintliga havsplanerna finns energiområden som bedöms kunna möjliggöra mellan 20 och 30 TWh årlig elproduktion. Målet för uppdraget har därför varit att peka ut områden som totalt, gamla och nya energiområden tillsammans, möjliggör för upp till 120 TWh årlig produktion.

Ökad elproduktion krävs för att uppnå de nationella klimat- och energimålen och för att möjliggöra en omfattande elektrifiering. Havsplanerna behöver uppdateras för att möjliggöra ytterligare 90 TWh. Energimyndigheten redovisade underlag till regeringen i mars 2023, där 53 områden föreslogs. Inga områden var utan intressekonflikter. Havs- och vattenmyndigheten ska nu ta fram ett förslag som ska redovisas för regeringen senast den 31 december 2024. Arbetet utgår från havsplaneringsförordningen (2015:400).

En havsplan består av kartor och ställningstaganden om hur havet ska nyttjas, skyddas och förvaltas samt vilka samhällsintressen som ska uppmärksammas. Havsplanerna omfattar Sveriges ekonomiska zon och de områden som inte ingår i fastigheter i svenskt territorialhav från en nautisk mil utanför den baslinje som avses i lagen (2017:1272) om Sveriges sjöterritorium och maritima zoner.

¹ Scenarier över Sveriges energisystem 2023 Med fokus på elektrifieringen 2050

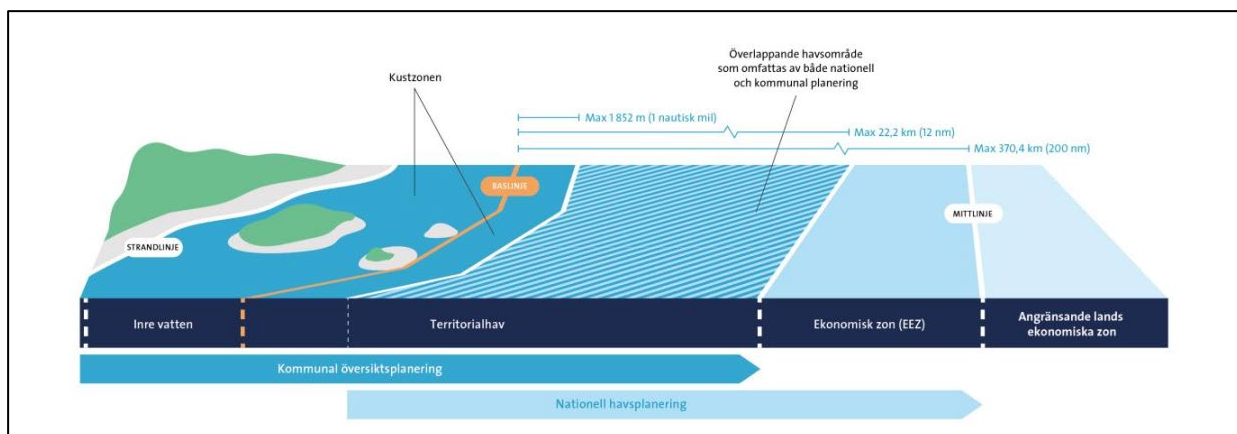

Bild 1 Begrepp, gränser och planeringsansvar. I territorialhavet delar staten planeringsansvar med kommunerna. I den ekonomiska zonen har staten planeringsansvaret.

Sverige tar fram tre havsplaner – en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. En havsplan ger vägledning kring vad som är den bästa användningen av havet. Planerna ska förena näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål. En havsplan är en strategisk plan med stora drag och få detaljer. Havsplanerna som beslutas av regeringen ska ge vägledning till myndigheter, kommuner och regioner vid planläggning och prövning av anspråk på användning av områden i havet. Regeringen får meddela föreskrifter om sådana förbud eller begränsningar av verksamheter och åtgärder inom ett havsplanerat område som behövs för att uppnå syftet med planen.

Ett viktigt underlag har varit slutrapporten från det första steget i regeringsuppdraget för ändrade havsplaner (Energimyndigheten, 2023a). Energimyndigheten framför att Västerhavet är ett relativt trångt område, jämfört med Östersjön och Bottniska viken, där många intressen samsas på en begränsad yta. Förutsättningarna för energiutvinning och att bidra till elsystemet bedöms generellt vara goda med bra vindförhållanden och goda förutsättningar för nätanslutning, samtidigt som elbehovet är stort i närtid. Här finns också flera långt gånga projekt för havsbaserad vindkraft. Från försvarssynpunkt bedöms dessutom Västerhavet mer lämpligt för vindkraft än Östersjön. I Västerhavet är elva områden utpekade. För att nå den målsättning som Energimyndigheten utifrån uppdragets målbild ställt upp för Västerhavet behöver vindkraft möjliggöras på över hälften av den utpekade ytan. Förutsättningarna för detta bedöms mycket utmanande med tanke på de många intressekonflikter som råder i havsplaneområdet. Yrkesfisket och sjöfarten har stora ytanspråk, dessutom är området relativt smalt vilket medför att visuell påverkan och effekter på fågelliv kan vara svårt att helt undvika.

De föreslagna områdena räcker inte till för att nå uppdragets målsättning om att ge förutsättningar för 120 TWh i årlig elproduktion från havsbaserad vindkraft. För att nå regeringsuppdragets målsättningar därför behöver flera av de områden som nu redovisas som alternativ, finnas med i det slutliga förslaget.

Förslaget lyfter fram vikten av att samspelet mellan havsplaner och översiktsplaner är viktigt för att kopplingen mellan hav och land ska fungera bra. Översiktsplaner bör visa lokala och regionala överväganden och anspråk som kan vara av relevans för havsplaneringen.

Utredningens innehåll

De användningar som anges i plankartorna är elöverföring, energiutvinning, utredningsområde energiutvinning, försvar, generell användning, kultur, natur, rekreation, sandutvinning, utredningsområde sandutvinning, sjöfart, utredningsområde sjöfart, samt yrkesfiske. Utredningsområden är områden där det finns frågor att utreda vidare innan utvinning kan ske. Sådan utredning kan ske i planeringsprocess eller vid prövning. Havspanerna innehåller även områden som anges som alternativa energiutvinningsområden, och alternativa utredningsområden energiutvinning. De alternativa områdena kan ses som möjliga ersättningar eller komplement till föreslagna områden.

Förslagen för de tre havsområdena omfattar utpekandet av 24 energiutvinningsområden som har potential att bidra med 101 TWh. Eftersom detta innebär att målet på 120 TWh inte nås föreslås ytterligare utredningsområden och alternativa utredningsområden med potential till 279 TWh fossilfri el. De alternativa områdena kan ses som möjliga ersättningar eller komplement till föreslagna områden.

	Totalt		Bottniska viken		Östersjön		Västerhavet	
	Antal	TWh	Antal	TWh	Antal	TWh	Antal	TWh
Energiutvinning	16	39	8	31	3	2	5	7
Utrednings- område energiutvinning	8	62	3	24	3	33	2	7
Förslag till områden	24	101	11	55	6	33	7	13
Alternativa områden	33	279	11	110	18	155	4	14
TOTALT	57	380	22	165	23	188	11	28
Steg 1	53	412	18	181	24	193	11	37

Bild 2 Bilden visar utfall områden med energiutvinning för de tre havspanerna.

Bild 3 De tre havsplaneområdena

För att nå målsättningen med havsplanerna behöver flera av de alternativa områdena bli förslag till områden för energiutvinning. Eftersom havsplanerna är vägledande och bygger på översiktliga överväganden innebär det inte att alla områden för energiutvinning i havsplanerna kan byggas ut eller byggas ut i sin helhet. Att havsplanerna anger företräde bereder möjligheter för kommande beslut. I senare tillståndprocesser prövas energiprojekten, och då ställs krav för anpassning i förhållande till bland annat lokala förutsättningar och planerad verksamhet.

Havsplaneområde Västerhavet

I Västerhavet finns två havsområden: Norra Västerhavet och Södra Västerhavet, se karta över Västerhavet bild 4 nedan. Göteborg ingår Norra västerhavet. Det finns femton kustkommuner med kommunal gräns inom havsplaneområdet, tre län, tre regioner plus delregioner samt Länsstyrelsen Västra Götaland som samordnar arbetet med havsplanen.

Västerhavet i sin helhet kännetecknas av höga naturvärden, friluftsliv och turism, omfattande yrkesfiske samt utgör ett viktigt område för energiutvinning. Vid energiutbyggnad ska särskild hänsyn tas till totalförsvarets intressen. De energiområden som havsplanen anger i Västerhavet innebär en risk för sammanlagd, kumulativ påverkan på totalförsvarets intressen.

Den risken ska beaktas vilket kan innebära begränsningar för utbyggnadens omfattning, samlat eller i enskilda områden. I alla energiområden anges därför särskild hänsyn till totalförsvarets intressen. I ett område anges även särskild hänsyn till höga naturvärden. En svårighet är samexistens med yrkesfiske i vissa områden. Yrkesfisket är geografiskt omfattande i Västerhavet och till viss del föränderligt mellan olika år och över längre tid. Därför är ytan för användning yrkesfiske stor i havsplanen. I planeringen av områden för energiutvinning har hänsyn tagits till den sammanlagda, kumulativa påverkan på yrkesfisket. I några fall ges dock vindbruk företräde framför yrkesfiske. Det finns omfattande reglering med trafikseparering för sjöfarten i Västerhavet. Havsplanen följer utpekade riksintresseanspråk. Anspråken kompletteras med ett fartygsstråk som utgör allmänt intresse av väsentlig betydelse i norra Skagerrak.

Utläggning, drift och underhåll av data- och telekablar, kraftkablar, rörledningar och gasledningar ska möjliggöras där det är lämpligt. Detta gäller för hela planområdet.

Användningar i Norra Västerhavet

Nedan beskrivs kortfattat användningar med fokus på Norra Västerhavet. På plankartan över användningarna, se bild 4 nedan, anges V för Västerhavet.

I de nu gällande planerna finns inga områden utpekade för energiutvinning i norra Västerhavet. I det nya förslaget finns ett område som är utpekade för energiutvinning (V357), två utredningsområden (V352, V359) samt två alternativa utredningsområden (V355, V360). Eventuell vindkraftsetablering i samtliga fem områden bedöms ge stor samlad negativ påverkan för yrkesfisket och för framkomligheten, och därför redovisas två av områdena som alternativområden.

I V357 anges att särskilda hänsyn behöver tas till höga naturvärden och totalförsvarets intressen. I området finns en flyttfågelkorridor mellan Sverige och Danmark. I de områden som pekats ut som utredningsområden eller alternativa utredningsområden behövs vidare analys utifrån påverkan på totalförsvarets intressen och i V359 finns risk för påverkan på flyttande fåglar. I V360 krävs även en Natura 2000-prövning eftersom det ligger inom Natura 2000-området Bratten.

I arbetet med revidering av havsplanerna har Havs- och vattenmyndigheten även sett över områden med särskilt höga naturvärden, som i plankartan betecknas med lilla n. Det finns ett nytt område med särskild hänsyn till höga naturvärden i norra Västerhavet, område V357, för att stärka hänsyn till fågellivet. Där ska alltså särskild hänsyn tas till höga naturvärden vid förvaltning, planering och tillståndsprövning.

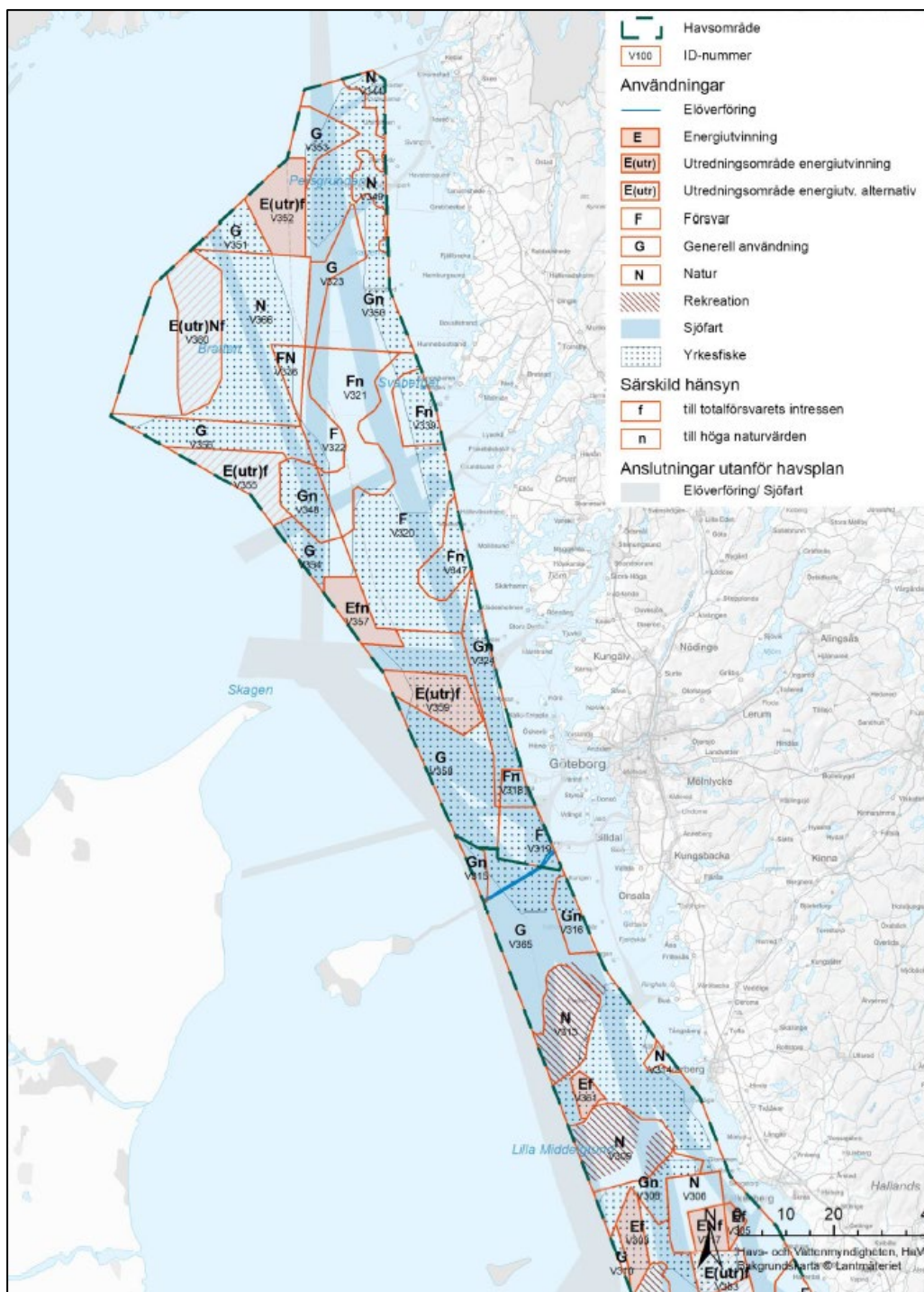

Bild 4 Plankarta havsområde Norra Västerhavet

Konsekvensbeskrivning

Konsekvenserna av havsplanerna bedöms utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv. Konsekvensbedömningen bygger på en jämförelse mellan havsplanernas uppskattade effekter och miljöförhållandena samt miljöns sannolika utveckling om planerna inte genomförs.

I Västerhavet finns viktiga stråk som används av både fladdermöss och flyttfåglar. Risken för betydande negativa effekter är störst där energiområden står mitt i smala passager över hav, så kallade flaskhalsar, som finns i alla tre havsplaneområden.

Havsbaserad vindkraftsetablering bedöms medföra risk för negativa effekter på flyttfågel samt häckande, rastande och övervintrande fågel. I havsplaneförslaget utökas antalet områden med särskild hänsyn till höga naturvärden, som delvis pekas ut i syfte att stärka skydd av sjöfågel och flyttfågel. Stärkt skydd anses kunna ta form av krav på försiktighetsåtgärder vid tillståndsprövning av vindkraft eller annan tillståndspliktig verksamhet i dessa områden.

Om fiske skulle begränsas inom vindkraftsparker minskar fisketrycket inom energiutvinningsområdena, vilket kan gynna fiskresursen, bottenmiljöer och marina däggdjur. Ett flertal sådana områden finns i Västerhavet där energietablering har potential att bidra till grön infrastruktur som länk mellan skyddade områden. I dagsläge är det dock inte möjligt att utröna omfattning av denna positiva effekt för miljön.

Påverkan på havsbotten bedöms bli obetydlig, men risk för skada på skyddade naturtyper behöver undersökas lokalt. Störning av marina däggdjur bedöms kunna förekomma i

samband med anläggning av havsbaserad vindkraft. Långtidseffekterna på marina däggdjur under driftfasen är otillräckligt studerade, vilket motiverar försiktighet i etableringstakt och koncentration av vindkraftsprojekt i områden som är viktiga för marina däggdjur. Fisklarver kan påverkas negativt genom grumling vid anläggnings- och nedmonteringsfas. Risken anses kunna minimeras genom anpassning i tid.

Utsläpp av luftburna föroreningar och växthusgaser kan öka till följd av fartygstrafik som är nödvändig för anläggning, underhåll och nedmontering av vindkraftsparker, men omfattningen är inte möjlig att uppskatta.

De ekonomiska konsekvenser som lyfts i konsekvensbeskrivningen för norra Västerhavet är att det finns en marginell till liten ekonomisk potential för energiutvinning i områdena V352, V357 och V359. I de alternativa energiutvinningsområdena är det en marginell ekonomisk potential för energiutvinning. Den ekonomiska potentialen är större i utpekade områden i södra Västerhavet.

För yrkesfisket uppgår det uppskattade bortfallet i landningsvärde (det totala värdet av fisken) i alla tre havsplaneområdena till cirka 23 miljoner kronor årligen, motsvarande cirka 3% av svenska fiskets årliga landningsvärde. Bortfallet i de föreslagna energiområdena uppskattas till cirka en tredjedel av detta belopp. Fisken i Västerhavet står för cirka 60% av bortfallet. I Bottniska viken och Östersjön är det främst flyttrålfiske efter pelagiska arter som drabbas, medan i Västerhavet är det framför allt bottenrålfiske efter räka, kräfta respektive fisk där de kraftigaste bortfallen bedöms förekomma. I alla tre havsplaneområden kan konsekvenserna för den lokala livsmedelsförsörjningen från havet, fiskhamnar och kustsamhällen vara betydande och bör tas i beaktning vid prövning av vindkraftsprojekt.

Havsplanerna vägleder inte om specifika säkerhetsavstånd till sjöfarten. Avstånd kommer att krävas för alla energiområden. Behov av platsspecifika anpassningar för att främja samexistens med sjöfart behöver bedömas för respektive energiområde och beslutas i tillståndsprövningsprocessen.

Avseende kulturmiljö bedöms effekten vara störst vid etablering i energiutvinningsområden närmast kusten, och drabbar större delar av Västerhavets kust,

med tyngdpunkt på områdena utanför och norr om Halmstad och i höjd med Kungälv. Avstånd till land och energiområdenas storlek, särskilt parallellt med kusten, är avgörande för omfattningen på effekten. Påverkan och behov av anpassning för att främja samexistens behöver bedömas i ett regionalt och lokalt perspektiv.

Friluftslivsområden i havet finns på några ställen och tillgängligheten vid etablering av havsbaserad vindkraft behöver säkerställas. Faktaunderlag om vindkraftens effekter på kulturmiljö, friluftsliv och rekreation, samt dess sociala och ekonomiska effekter för exempelvis besöksnäringen i ett lokalt och regionalt perspektiv är idag bristfälligt och behöver kompletteras.

För norra Västerhavet ser Havs- och vattenmyndigheten ingen risk för befolkningen eller människors hälsa, när det gäller sociala konsekvenser. En högre risk för sjöolyckor kan dock indirekt medföra en högre risk för negativa effekter på människors hälsa. I norra Västerhavet i kustbandet utanför Kungälv och Tjörn finns energiområdena V357 och V359. Dessa bedöms kunna ha negativ påverkan på riksintresseanspråk för friluftsliv i områdena Södra Bohuslänns kust, och Göteborgs skärgård.

I havsplanerna har arealen områden med särskild hänsyn till höga naturvärden utökats i alla tre havsplaneområden. Fokus ligger särskilt på behov av stärkt skydd av fågel, i synnerhet flyttfågel men även sjöfågel i födosöks- och övervintringsområden. De föreslagna utökade områden med särskild hänsyn till höga naturvärden med fokus på sjöfågel kan ge visst skydd i form av krav på försiktighetsåtgärder vid prövning av tillståndspliktiga verksamheter i dessa områden, inklusive havsbaserad vindkraft.

Angränsande uppdrag och ärenden i Göteborgs Stad

I Göteborgs Stads budget för 2023 har stadsbyggnadsnämnden fått i uppdrag att tillföra ett tematiskt tillägg till Göteborgs Stads Översiktsplan 2022 för produktion och lagring av förnybar energi, där havsbaserad vindkraft ingår. I det uppdraget ska staden peka ut lämpliga platser för havsbaserad vindkraft.

Göteborgs Stad har yttrat sig över Klimat- och näringslivsdepartementets betänkande Värdet av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18). Göteborgs Stad framförde i yttrandet bland annat att en utbyggnad av vindkraften är nödvändig mot bakgrund av klimatomställningen och samhällets energibehov. Västsverige och Göteborg får höga elkostnader på grund av elhandelssystemets uppbyggnad med elområden och regler för handeln med grannländer och EU. En utbyggnad av vindkraften behövs för att skapa ett robust elsystem med låg miljöpåverkan och rimliga priser. Det är i grunden positivt med utredningens förslag till incitament för att kommuner, lokalsamhället, närboende samt ägande av intilliggande fastigheter, ska acceptera vindkraft. För att lyckas med klimatomställningen krävs system som stärker medborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande över processerna.

Inkomna synpunkter från nämnder och styrelser

Stadsledningskontoret har underremitterat utredningen till miljö- och klimatinämnden, stadsbyggnadsnämnden, Business Region Göteborg AB och Göteborgs Hamn AB för yttrande. Remissen skickas även till kretslopp och vattennämnden, stadsmiljönämnden, Göteborg Energi AB, Gryaab AB, Göteborgsregionens Fritidshamnar AB och Göteborg & Co AB för kännedom och eventuellt yttrande. Yttrande har inkommit från

stadsbyggnadsnämnden, miljö- och klimatnämnden, Göteborgs Hamn AB, Business Region Göteborg AB samt Göteborg Energi AB.

Remissinstansernas svar finns i sin helhet på stadsledningskontoret.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på havsplanerna och ett ökat fokus på havsbaserad vindkraft. Havsbaserad vindkraft är ett viktigt verktyg för att lösa det ökade behovet av energi i Göteborg och göteborgsområdet. Vid fortsatt fortsätta satsning på ny och grön industri behövs mer lokal och regional energiproduktion, inte minst genom utökad havsbaserad vindkraft. Detta bör tas med i det fortsatta arbetet med ändrade havsplaner.

Stadsbyggnadsnämnden uppmanar även Havs- och vattenmyndigheten att ta fram visualiseringsbilder som visar på energiområdenas potentiella kumulativa påverkan på landskapsbild och kulturmiljö, samt att tydligare beskriva påverkan på riksintresse för friluftsliv i Göteborgs skärgård, samt uppmanar Havs- och vattenmyndigheten att utreda frågan om påverkan på marina däggdjur vidare för att minimera effekterna. Stadsbyggnadsnämnden vill även se ett tydliggörande kring huruvida flera vindkraftparker kan rymmas inom ett och samma energiområde.

Miljö- och klimatnämnden

Miljö- och klimatnämnden bedömer att havsplanerna är ett viktigt bidrag i att möjliggöra en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften. Pågående revidering är viktig för att lyfta och hantera de målkonflikter som finns kring nyttjande av havsområden. Miljö- och klimatnämnden framför bland annat enligt följande:

- De nationella havsplanerna bör utvecklas så att de genom sin planering av nyttjande väsentligt bidrar till att uppnå god miljöstatus i svenska havsområden.
- De nationella havsplanerna bör inkludera även lokala miljömål.
- Havs- och vattenmyndigheten behöver utreda effekter på flyttande, häckande, rastande eller övervintrande fåglar och göra bedömningar av kumulativa effekter, redan i planeringsskedet.
- Om effekter på fågellivet inte med säkerhet kan bedömas bör försiktighetsprincipen råda, och till exempel områden som används som flyttfågelstråk inte pekas ut som områden där vindkraften kan byggas ut. Det gäller till exempel delar av V357 och V359.
- Det bör framgå mer tydligt i planen var det är viktigt att hålla etableringstakten nere på grund av de osäkerheter som finns kring konsekvenser på djurlivet.
- Planen bör justeras i havsplanområde V319 (Sjöövningssområde Käsö, Vinga Väster) så att detta område omfattas av särskild hänsyn till höga naturvärden.
- Ett nationellt övervakningsprogram bör påbörjas redan innan planerna träder i kraft för att det ska vara möjligt att upptäcka effekter i miljön på grund av de användningar som planen vägleder om.
- Konsekvensbedömningen bör kvantifiera fler kostnader och nyttor och omfatta en bredare analys om konsekvenser för de aktörer som efterfrågar den energiutvinning som havsplanerna pekar ut.

Göteborgs Hamn AB (GHAB)

GHAB är av central betydelse för svensk industri. För att vara ett relevant och konkurrenskraftigt godsnav för framtiden är tillgången till stora mängder grön el av avgörande betydelse. GHAB är med tanke på ovanstående positiv till att ytterligare områden för energiutvinning pekas ut. Det är dock viktigt att flödet i fartygstrafiken och sjösäkerheten tas i åtanke. Minimiavståndet mellan vindkraftspark och fartygsstråk/farled för fartyg bör utgöras av säkerhetsavstånd mellan fartyg och vindkraftspark som utgår ifrån internationella riktlinjer. Vid framtagande av säkerhetsavstånd mellan vindkraftsparker och fartygsstråk/farleder ska hänsyn tas till de största fartyg som trafikerar rutten idag och även tar höjd för framtida utveckling av trafiken och fartygen.

GHAB bedömer att behovet av storskalig förnyelsebar energiproduktion och en omställning till ett långsiktigt hållbart samhälle är ett intresse av mycket stor vikt. Särskild hänsyn ska tas till detta vid en samlad effektbedömning.

GHAB saknar en kartläggning och avsättande av områden med djuphålor för muddermassor, som är en nödvändighet för bolaget som riksintresse hamn. GHAB har idag möjlighet att lägga muddar ute i havet SSV Vinga, men denna plats har begränsad kapacitet och eftersom den nu används av flera aktörer har GHAB ingen möjlighet att säkra plats för bolagets kommande muddar där. GHAB kommer alltså behöva platser för muddermassor och önskar att denna fråga beaktas i havsplanen för Västerhavet.

Business Region Göteborg (BRG)

BRG är angelägna om att säkerställa att näringslivets intressen, oavsett om det rör mindre eller mer omfattande verksamheter, beaktas i den fortsatta handläggningen av intentionerna i remissen. För att säkerställa arbetstillfällen och möjliggöra en långsiktig elförsörjning är ökad elproduktion till havs en grundläggande förutsättning under tiden som en mer långsiktig elförsörjning utvecklas. Frågan om havsbaserad vindkraft är således väsentlig samtidigt som samexistens till havs är av väsentlig karaktär i andra avseenden. Förutsatt samexistens till havs som en förutsättning är tillgång till förnybar el lokalt producerad en stark attraktionsfaktor för industrietableringar och en av de viktigaste då tillgången på eleffekt och elöverföring är nära att slå i kapacitetstaket.

Göteborg Energi AB (GEAB)

GEAB är positiv till att det skapas förutsättningar för havsbaserad energiutvinning i ett läge när elbehovet ökar kraftigt i Sverige. Södra Sverige har ett underskott av elproduktion och förändringar sker i elsystemet genom att elproduktionsöverskottet i norra Sverige väntas minska till följd av de industrietableringar som där planeras. Göteborgs elbehov försörjs i huvudsak genom import av el från regionnätet och elbehovet i staden väntas öka kraftigt med cirka 70% fram till 2030. Liknande ökning sker även i hela Västra Götalandsregionen och behovet väntas mer än dubbleras till 2045. Svenska Kraftnät har aviserat att den kapacitetstilldelning som är möjlig i Västsverige är långt mycket mindre än de förfrågningar som inkommit och även efter de stamnätsförstärkningar som planeras kvarstår utmaningen. Svenska Kraftnät har i sin kommunikation tryckt på vikten av lokal produktion i regionen för att möta det behov som föreligger. Storskalig elproduktion från havsbaserad vindkraft i Göteborgs närhet utgör då ett mycket värdefullt bidrag till att försörja staden och regionen.

Västerhavet har en rik vindresurs vilket skapar goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft som i sin tur motiverar att ett flertal energiutvinningsområden ska avsättas utanför Sveriges västkust. Det är viktigt med ett effektivt nyttjande av havsplaneområdena genom möjliggörande av samexistens för flera användningsområden. Samhällets utvecklingsbehov behöver beaktas och ges prioritet vid eventuella målkonflikter samtidigt som miljövärden värnas.

Stadsledningskontorets bedömning

Havsplanen för Västerhavet är uppdelad i två delar, norra och södra, där Göteborg ingår i norra. Stadsledningskontorets bedömning har fokuserats till planen och konsekvensbeskrivningen för norra Västerhavet.

Stadsledningskontoret bedömer att en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften och elnäten är avgörande för att möjliggöra övergången till förnybar energi och för att uppfylla Göteborgs Stads miljö- och klimatmål. Stadsledningskontoret bedömer att havsplanerna är ett viktigt bidrag till att möjliggöra detta, och att pågående revidering av havsplanerna är viktig för att lyfta och hantera de målkonflikter som finns kring nyttjande av havsområden.

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 anger att den el som produceras måste vara förnybar. Endast 10 procent av den el som används i Göteborg produceras inom kommunen. Därför är det viktigt att även den el som produceras utanför Göteborgs kommungräns är förnybar. Det är också angeläget att elnätet förstärks och byggs ut i den takt som krävs i hela landet för att elen ska kunna nå elkunderna i Göteborg. Vidare är tillgång till förnybar el lokalt producerad en stark attraktionsfaktor för industrietableringar.

Om vindkraftsparker ska kunna etableras i Västerhavet i samexistens med andra intressen behövs en samordning av planerade vindkraftsprojekt så att platser kan väljas med minsta intrång och olägenhet för miljön samtidigt som ytterligare förnybar el kan produceras. Stadsledningskontoret bedömer att det är av stor betydelse att möjliggörandet av ytterligare elproduktion från havsbaserad vindkraft och de sammanlagda konsekvenserna av detta kan bli granskade i ett sammanhang. Stadsledningskontoret bedömer att det är det pågående arbetet med revideringen av havsplanen som bäst har förutsättningar att göra denna samordning och att förslagen till energiproduktion som pekats ut till samrådet är en god ansats.

Då de västligaste delarna av energiområde V359 ingår i KonTiki Vind AB:s pågående arbete med vindkraftpark Poseidon Syd vill stadsledningskontoret se ett tydliggörande kring huruvida flera vindkraftparker kan rymmas inom ett och samma energiområde.

Stadsledningskontoret framför ytterligare synpunkter vilka återfinns i förslag till yttrande.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Sammanfattning

Sverige tar fram tre havsplaner – en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. En havsplan ger vägledning kring vad som är den bästa användningen av havet. Havsplanerna vägleder nationella myndigheter, kommuner och domstolar i kommande beslut, planering och tillståndsprövningar. Näringsidkare får också vägledning av planen.

Havsplanerna ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. De ska förena näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål.

Havsplanerna innehåller vägledning om mest lämplig användning. Den eller de användningar som anges i ett område har företräde framför andra användningar. I stora delar av havet kan olika användningar samsas om de anpassar sig till varandra. Havsplanerna vägleder om vilken eller vilka användningar som har företräde och vilken anpassning som behövs. Havsplanerna anger tretton användningar:

- elöverföring
- energiutvinning
- utredningsområde energiutvinning
- försvar
- generell användning
- kultur
- natur
- rekreation
- sandutvinning
- utredningsområde sandutvinning
- sjöfart
- utredningsområde sjöfart
- yrkesfiske.

Havsplanerna innehåller även områden som anges som alternativa energiutvinningsområden, och alternativa utredningsområden energiutvinning. De alternativa områdena kan ses som möjliga ersättningar eller komplement till föreslagna områden.

Havsplanerna anger också områden där särskild hänsyn ska tas till höga naturvärden, till höga kulturmiljövärden eller till totalförsvarets intressen.

Alla användningar grundar sig på avvägningar och en lämplighetsbedömning utifrån läge, beskaffenhet och behov. Riksintressen och andra allmänna intressen är viktiga för avvägningen.

Konsekvenserna av havsplanerna bedöms utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv sammanfattas övergripande i planförslaget, men redovisas mer utvecklat i dokumentet.

Konsekvensbeskrivning av förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Samrådsversion. Dnr 2168-23.

Havsplaneringen tar sin utgångspunkt i lagar, förordningar, samhällsmål, rapporter av olika slag samt den dialog som förs med berörda intressenter i planeringsprocessens olika steg.

Läsanvisning

Du kan läsa planerna som ett dokument – med kartstöd på webben.

Dokumentet kompletteras med webbsidor hos Havs- och vattenmyndigheten som är en hjälp för att utforska planerna. På webbsidorna finns kartor som är både klickbara och sökbara, och som går att zooma i. Där finns dessutom underlag i olika kartor att jämföra.

Du hittar både webbsidorna och detta dokument på www.havochvatten.se.

Så här är dokumentet strukturerat

Dokumentet är uppdelat i åtta delar. Del 1 är en bakgrundsbeskrivning. Del 2 är gemensam för alla tre havsplaner och innehåller övergripande vägledning och överväganden. Detsamma gäller del 6 om innebörd och konsekvenser, del 7 om planeringsförutsättningar och del 8 med referenser och förteckningar. Del 3, 4 och 5 innehåller vägledning och överväganden för respektive havsplan, det vill säga för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet.

§ 637 Ärendenummer SBF-2023-01628

Svar på remiss – Inbjudan till samråd om förslag till ändrade havsplaner

Beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns.
2. Tjänsteutlåtandet översänds till stadsledningskontoret som yttrande över remissen.
3. Att yrkandet bifogas som yttrande jämte stadsbyggnadsförvaltningens svar på remissen.
4. Paragrafen justeras omedelbart.

Skäl till beslut

Nämnden beslutar i enlighet med de skäl som anges i enlighet med yrkande S, V, MP, C och i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Handlingar

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2023-09-19, med bilagor.
2. Yrkande S, V, MP, C, protokollets bilaga 1.

Yrkanden

Johannes Hulter (S) yrkar bifall till yrkande S, V, MP, C som tillägg till tjänsteutlåtandet.

Eva Flyborg (L) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till tjänsteutlåtandet och avslag till yrkande S, V, MP, C.

Beslutsgång

Ordförande föreslår att nämnden ska besluta att bifalla yrkande S, V, MP, C som tillägg till tjänsteutlåtandet och finner att nämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för bifall till yrkande S, V, MP, C och nej för bifall till tjänsteutlåtandet och avslag till yrkande S, V, MP, C”.

Vid upprop röstar Signe Borch (V), Mattias Theliander (S), Adam Wojciechowski (MP), Beatrice Klein (V), Emmyly Bönfors (C) och Johannes Hulter (S) ja, medan Åsa Hartzell (M), Martin Wannholt (D), Eva Flyborg (L), Jörgen Fogelklou (SD) och Mats Ahdrian (KD) röstar nej.

Med sex ja-röster mot fem nej-röster beslutar nämnden att bifalla yrkande S, V, MP, C.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2023-11-21

Protokollsanteckning

Protokollsanteckning M, D, L, KD, SD:

"I omställningen till ett elektrifierat Sverige så behöver vi tillskott av fossilfri energiproduktion. Dock måste vi i alla led beakta såväl kostnader som stabiliteten i elsystemet, dvs vi är i stort behov av en ökad produktion av baskraft och lagring. Den intermittenta kraftproduktionen påverkar såväl svängmassa som motkraften i systemen. Vi rekommenderar stor försiktighet vid planeringen och utbyggnaden av intermittent kraft i energisystemet. Ekonomi och effektivitet skall alltid vara vägledande vid planeringen."

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2023-11-21

§ 213 Dnr MKN-2023-19096

Yttrande till kommunstyrelsen över samråd om förslag till ändrade havsplaner, SLK 0791/23

Beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande, som eget yttrande över remiss om samråd om förslag till ändrade havsplaner, till kommunstyrelsen.

Handling

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2023-11-10.

Protokollsanteckning

Ledamöterna från MP, S och V antecknar bifogat yttrande till protokollet.

Handlingar skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2023-11-23

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Karin Pleijel (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2023-11-23.

Yttrande

(Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet)

2023-11-21

Yttrande angående yttrande till kommunstyrelsen över samråd om förslag till ändrade havsplaner

Yttrande

I förvaltningens yttrande till kommunstyrelsen över samråd om förslag till ändrade havsplaner nämns inte den havsbaserade vindkraftens potential att skapa artificiella rev. Detta anser vi är en viktig aspekt att ha i åtanke vid ändringen av havsplanerna. Det är väl dokumenterat, exempelvis i nedanstående rapport från Naturvårdsverket ”Möjligheter till Vindkraftsetablering i Natura 2000-områden (2011)”, att det finns positiva effekter av havsbaserad vindkraft för fisk och bottenfauna:

”Etablering av vindkraft kan påverka naturvärden i ett Natura 2000-område på flera olika sätt. I marin miljö utgör vindkraftverkens fundament artificiella rev som under vissa förutsättningar kan ge positiva synergieffekter genom att nya ytor blir habitat för växter och djur.”

”Effekten uppstår genom att vindkraftsfundamenten ger möjlighet till påväxt av till exempel alger och musslor. Det gynnar i sin tur förekomsten av rörliga djur såsom fisk och kräftdjur.”

”Den artificiella reveffekten kan vara både positiv och negativ. Lokalt kan den medföra en ökad biologisk mångfald och därmed betraktas som en gynnsam förändring vid rätt förutsättningar. På skyddsvärda bottenar av sand eller lera, där närhet till naturlig hårdbotten saknas, kan effekten däremot bli negativ eftersom nya arter kan introduceras och förändra de naturliga ekologiska förhållandena t.ex. genom slå ut ursprungliga arter.”

”Det krävs stor kunskap för att säkert få till stånd en positiv effekt istället för en negativ. Därför bör experter anlitas vid en utbyggnad. Se också rapport 5828, Naturvårdsverket 2008, om miljömässig optimering av fundament för havsbaserad vindkraft samt Fiskeriverket 2007. Såväl positiva som negativa effekter av en väntad reveffekt bör beskrivas i miljökonsekvensbeskrivningen,”

”Artificiella rev kan under vissa omständigheter fungera som ”stepping stones” för främmande arter. De kan bidra till att organismer kan invadera nya områden som de annars hade haft svårt att etablera sig i.”

Andra potentiella negativa effekter av havsbaserad vindkraft behöver också på ett tydligare sätt ställas mot behovet och potentialen för fossilfri el genererad från havsbaserad vindkraft.

Datum 2023-11-27

Havs- och vattenmyndigheten
havochvatten@havochvatten.se

Diarienummer 2023-00791

Diarienummer: 2168-23

Göteborgs stads yttrande Remiss från Havs- och vattenmyndigheten - Inbjudan till samråd om förslag till ändrade havsplaner

Havsplanen för Västerhavet är uppdelad i två delar, norra och södra, där Göteborg ingår i norra. Göteborgs Stads bedömning har fokuserats till planen och konsekvensbeskrivningen för norra Västerhavet.

Göteborgs Stad bedömer att en snabb och effektiv regional och nationell utbyggnad av vindkraften och elnäten är avgörande för att möjliggöra övergången till förnybar energi och för att uppfylla Göteborgs Stads miljö- och klimatmål. Göteborgs Stad bedömer att havsplanerna är ett viktigt bidrag till att möjliggöra detta, och att pågående revidering av havsplanerna är viktig för att lyfta och hantera de målkonflikter som finns kring nyttjande av havsområden.

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 anger att den el som produceras måste vara förnybar. Endast 10 procent av den el som används i Göteborg produceras inom kommunen. Därför är det viktigt att även den el som produceras utanför Göteborgs kommungräns är förnybar.

Om vindkraftsparker ska kunna etableras i Västerhavet i samexistens med andra intressen behövs en samordning av planerade vindkraftsprojekt så att platser kan väljas med minsta intrång och olägenhet för miljön samtidigt som ytterligare förnybar el kan produceras. Göteborgs Stad bedömer att det är av stor betydelse att möjliggörandet av ytterligare elproduktion från havsbaserad vindkraft och de sammanlagda konsekvenserna av detta kan bli granskade i ett sammanhang. Göteborgs Stad bedömer att det är det pågående arbetet med revideringen av havsplanen som bäst har förutsättningar att göra denna samordning och att förslagen till energiproduktion som pekats ut till samrådet är en god ansats.

Då de västligaste delarna av energiområde V359 ingår i KonTiki Vind AB:s pågående arbete med vindkraftpark Poseidon Syd vill staden se ett tydliggörande kring huruvida flera vindkraftparker kan rymmas inom ett och samma energiområde.

Fågellivet

Samrådsunderlaget beskriver risker för negativa effekter på flyttfågel och häckande, rastande eller övervintrande fågel i samband med vägledningen för energiotvinning. I syfte att kunna undvika vindkraft i känsliga områden och därmed bli mer tydlig i sin vägledning och minska risken för negativa effekter på fågellivet bedömer Göteborgs Stad att Havs och vattenmyndigheten behöver utföra undersökningar redan i planeringsskedet. Även effekter av vindkraftsparker på häckande och födosökande fåglar bör utredas mer.

Påverkan från buller

Konsekvensbeskrivningen anger att långtidseffekterna av buller under vatten på marina däggdjur under driftsfas är otillräckligt studerade vilket behöver utredas ytterligare. Göteborgs Stad bedömer att det bör framgå mer tydligt i planen var det är viktigt att hålla etableringstakten nere på grund av de osäkerheter som finns kring konsekvenser på djurlivet. Det behöver också framgå hur ny kunskap om undervattensbuller och dess påverkan på däggdjur kan kopplas till planen under kommande planeringsperiod.

Göteborgs Stad bedömer att om nya sjöfartsrutter behöver etableras i tidigare opåverkade områden på grund av utbyggnad av vindkraft, bör negativa konsekvenser av buller under vatten och buller i närhet till bostäder från sjöfarten i dessa områden utredas.

Landskapsbild, kulturmiljö och friluftsliv

Göteborgs Stad vill uppmana Havs- och vattenmyndigheten att överväga att om möjligt ta fram visualiseringsbilder som visar på energiområdenas potentiella kumulativa påverkan på landskapsbild och kulturmiljö, samt att tydligare beskriva påverkan på riksintresse för friluftsliv i Göteborgs skärgård.

Måluppfyllelse havsmiljödirektivet

Göteborgs Stad vill understryka vikten av att de nationella havsplanerna utvecklas så att de genom sin planering av nyttjande väsentligt bidrar till att uppnå god miljöstatus i svenska havsområden.

Kunskaperna om miljöpåverkan från fisket och försvaret, som har företräde i stora havsområden behöver utvecklas och användas mer i planeringsarbetet. Det kan till exempel handla om buller under vatten, både impulsivt och kontinuerligt. Det är dessutom redan i dagsläget känt att bottentrålning är en fiskemetod som ger negativ miljöpåverkan och som Göteborgs Stad bedömer bör begränsas. Fisket provas inte heller som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken, varför havsplanerna blir särskilt viktiga när det gäller att begränsa miljöpåverkan.

Övervakningsprogram

I förslaget till havsplaner framgår att när det gäller uppföljning enligt miljöbalken ska Havs- och vattenmyndigheten särskilt följa upp och utvärdera den miljöpåverkan som planerna i praktiken medför. Göteborgs Stad bedömer att det är viktigt att ett sådant nationellt övervakningsprogram utformas, finansieras och kommer på plats så tidigt som möjligt för att det ska vara möjligt att upptäcka effekter i miljön på grund av de användningar som planen vägleder om. Detta för bland annat fåglar och marina däggdjur, men även för främmande invasiva arter. Även effekter på fysikalisk-kemiska förhållande behöver klargöras och följas över tid.

Särskild hänsyn till höga naturvärden

Förslaget till revidering av havsplanerna har fokus på att hitta nya områden där energiutvinning med vindkraft är möjlig, men även områden med behov av särskild hänsyn till höga naturvärden har setts över. Göteborgs Stad bedömer att planen bör justeras i havsplanområde V319 (Sjöövningssområde Känsö, Vinga Väster) så att detta område omfattas av särskild hänsyn till höga naturvärden. Området ligger väster om Billdal, och det är försvaret, yrkesfisket, sjöfarten och elöverföring som har företräde och ska kunna samexistera där. Det finns höga naturvärden inom området och Länsstyrelsen har identifierat en marin värdetrakt i området, som benämns MVO 22 Vanguarders grund och Tistlarna. Området, som är värdetrakt för bland annat koraller och sjöpenor och övervintringsområde för sjöfågel, kan ses i länsstyrelsens geografiska informationssystem för Grön infrastruktur.

I Naturvårdsverkets rapport Undersökning av utsjöbankar (rapport 6385) beskrivs att Vanguards grund har höga naturvärden kopplade till algfloran, och förekomsten av maerl, som annars bara återfinns på två andra utsjöbankar (Fladen och Lilla Middelgrund). I Rapporten Strategi för skydd och förvaltning av marina miljöer och arter i Västerhavet (Länsstyrelsen Västra Götaland, Rapport 2020:14) beskriver länsstyrelsen att de inom de närmsta åren ska arbeta med att inrätta naturreservat för Vanguards grund väster om Tistlarna. Göteborgs Stad bedömer mot bakgrund av ovanstående att inom område V319 bör särskild hänsyn tas till höga naturvärden, och området bör därför betecknas med n i plankartan.

I Västerhavet har Havs- och vattenmyndigheten inte kunnat identifiera klimattillflykter på grund av begränsad datatillgång. Med tanke på pågående klimatförändring och förlust av biologisk mångfald vill staden betona vikten av att Havs- och vattenmyndigheten behöver få möjlighet att prioritera framtagande av data när det gäller klimattillflykter, så att sådana kan identifieras och skyddas i Västerhavet.

Giftfri miljö

Plastföroreningar i haven nämns som ett växande problem i konsekvensbeskrivningen. Det framgår dock inte om Havs- och vattenmyndigheten gjort någon bedömning av risk för spridning av plast eller mikroplast från vindkraftparker. Göteborgs Stad bedömer att det bör läggas till ett stycke i konsekvensbedömningen om vad som är känt genom forskning när det gäller riskerna för spridning av mikroplaster från vindkraftparker, samt hur dessa risker bedöms av Havs- och vattenmyndigheten när det gäller kumulativa effekter av storskalig utbyggnad av vindkraft motsvarande vägledning i havsplanerna.

Översiktsplanering

I Göteborgs Stads budget för 2023 har stadsbyggnadsnämnden fått i uppdrag att tillföra ett tematiskt tillägg till Göteborgs Stads Översiktsplan 2022 för produktion och lagring av förnybar energi, där havsbaserad vindkraft ingår. I det uppdraget ska staden peka ut lämpliga platser för havsbaserad vindkraft. Göteborgs Stad bedömer att revideringsarbetet med havsplanerna kommer utgöra ett bra kunskapsunderlag i det arbetet.

Sjöfart

Göteborgs Stad vill understryka vikten av flödet i fartygstrafiken och sjösäkerhet. Minimivståndet mellan vindkraftspark och fartygsstråk/farled för fartyg bör utgöras av säkerhetsavstånd mellan fartyg och vindkraftspark som utgår ifrån internationella riktlinjer. Vid framtagande av säkerhetsavstånd mellan vindkraftparker och fartygsstråk/farleder ska hänsyn tas till de största fartyg som trafikerar rutten idag och även ta höjd för framtida utveckling av trafiken och fartygen.

Göteborgs Stad noterar att det saknas en kartläggning och avsättande av områden med djuphålor för muddermassor som är en nödvändighet för Göteborgs hamn. Det finns idag möjlighet att lägga muddar ute i havet SSV Vinga, men denna plats har begränsad kapacitet och används av flera aktörer. Göteborgs Stad önskar att denna fråga beaktas i havsplanen för Västerhavet.

Övrigt

I några delar av konsekvensbeskrivningen ser Göteborgs Stad behov av förtydliganden:

- Kap. 4.1.2 Effekter på vatten och luft: Beskriv i detta kapitel att anläggning och nedmontering av vindkraft kan leda till undervattensbuller.
- Kap. 4.3.3 Effekter på friluftsliv och turism: Beskriv luftburet buller och påverkan på friluftsområden, samt vilka riktvärden som finns.

- S 83 om miljömässiga effekter både i stycket om knubbsäl och tumlare: förtydliga att det är skadelindrande *bullerskyddsåtgärder* som krävs för att minimera effekterna på dessa marina däggdjur.

Slutligen noterar Göteborgs Stad att Havs- och vattenmyndigheten planerar att förlägga remisstiden för granskning av planerna till perioden mellan maj och augusti 2024.

I Göteborgs Stad behöver ett sådant granskningsyttrande beredas politiskt i två steg, först hos ett antal berörda nämnder/styrelser och sedan i kommunstyrelsen. Remisstiden för granskning behöver förlängas för att möjliggöra detta, alternativt inte förläggas till den period då de flesta semestrar infaller och politiska sammanträden genomförs glesare.

För kommunstyrelsen